

Tijdschrift

van de

Nationale Bank van België

LXIVe Jaargang

Deel I N° 2 - Februari 1989

Verschijnt maandelijks

INHOUD :

- 3 Inleiding tot het Verslag van de Gouverneur van de Nationale Bank van België aan de Algemene Vergadering der Aandeelhouders.
- 31 Nieuwe bepalingen met betrekking tot het monetair statuut, de Nationale Bank van België, het monetair beleid en het Muntfonds.
- 87 Synthetische curve van de voornaamste gegevens van de maandelijks conjunctuurtest van de Nationale Bank. Resultaten van de maand december 1988.
- 1 Statistieken.
- 171 Economische wetgeving.
- 191 Literatuur in verband met de economische en financiële aangelegenheden die van belang zijn voor België.

De getekende artikels geven de opvattingen weer van de schrijver en zijn niet bindend voor de Bank.

De opvattingen uitgedrukt in de niet-getekende artikels dragen de goedkeuring weg van het Directiecomité van de Bank.

Overneming van uittreksels uit het *Tijdschrift* is toegestaan, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld.

**WIJZIGING VAN DE STATUTEN
VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE,
BESLIST DOOR DE BUITENGEWONE ALGEMENE VERGADERING
VAN AANDEELHOUDERS VAN 19 DECEMBER 1988,
GOEDGEKEURD BIJ KONINKLIJK BESLUIT
VAN 23 DECEMBER 1988^{1 2}**

Uiteenzetting van de Gouverneur op de buitengewone algemene vergadering
van aandeelhouders van 19 december 1988

De op de agenda aangekondigde voorstellen tot wijziging van de statuten beogen, in hoofdzaak, de volgende drie doelstellingen.

Het eerste en dringendste oogmerk is de duur van de Bank, die op 31 december aanstaande verstrijkt, voor onbepaalde tijd te verlengen.

Ten tweede dienen de statuten van onze vennootschap in overeenstemming te worden gebracht met de nieuwe bepalingen van de organieke wet van de Nationale Bank van België. Deze nieuwe bepalingen zullen gelden na goedkeuring van het wetsontwerp houdende bepalingen met betrekking tot het monetair statuut, de Nationale Bank van België, het monetair beleid en het Muntfonds dat reeds met eenparige stemmen door de Senaat werd goedgekeurd. Ik zal later terugkomen op de bepalingen inzake de inwerkingtreding van de wijzigingen die U worden voorgesteld.

Ten slotte wordt voorgesteld de looptijd van het handelspapier, dat overeenkomstig de statutaire bepalingen door de Bank kan verdisconteerd of gekocht worden, meer in overeenstemming te brengen met de looptijd van de andere wettelijk en statutair toegestane kredietoperaties van de Bank.

**

Ik stel de vergadering voor thans een toelichting te geven bij ieder van de voorgestelde wijzigingen. Nadien krijgen de aanwezige aandeelhouders de gelegenheid vragen te stellen of hun standpunt mede te delen.

¹ *Belgisch Staatsblad* van 31 december 1988 (errata *B.S.* 3 februari 1989).

² De gecoördineerde tekst van de statuten kan worden aangevraagd bij de dienst Secretariaat van de Bank.

1. De voorgestelde nieuwe redactie van artikel 1 van de statuten stemt overeen met de nieuwe opstelling van artikel 1 van de organieke wet, zoals opgenomen in artikel 7 van het wetsontwerp. Ingevolge deze nieuwe bepaling zal de Bank eveneens een officiële Duitstalige benaming hebben, namelijk « Belgische Nationalbank », die zij, in bepaalde omstandigheden, in haar betrekkingen met particulieren zal kunnen gebruiken.

2. Sedert 1971 is het beroep van de Bank op discountkantoren en discountcomités bij het verdisconteren van handelspapier geleidelijk uitgestorven.

Om die reden heft artikel 8 van het wetsontwerp, artikel 2, 3de lid van de organieke wet, dat handelt over deze kantoren en comités, op.

Om dezelfde reden wordt voorgesteld ook in de statuten alle bepalingen betreffende de discountkantoren en discountcomités te schrappen, door opheffing van artikel 3 en van hoofdstuk V, afdeling VIII, dat de artikelen 73 en 74 omvat, alsmede door een aanpassing van lid 4 en lid 5 van artikel 70.

Bij het opstellen van de agenda werden de artikelen 63, 3de lid en 64, 5de lid van de statuten, die handelen over het toezicht op de discountkantoren, buiten beschouwing gelaten. De Bank houdt immers nog steeds toezicht op twee kantoren in vereffening.

Deze vereffening zal evenwel de komende jaren reeds kunnen worden afgesloten. Om die reden heeft de Regentenraad, na een nieuw onderzoek, besloten de algemene vergadering voor te stellen de hoger vermelde statutaire bepalingen eveneens op te heffen.

Ook zonder deze uitdrukkelijke statutaire bepalingen behouden de bevoegde organen van de Bank hun controle-opdracht voor deze twee kantoren, als onderdeel van hun algemene prerogatieven inzake toezicht.

Deze aanvulling van de in de oproepingsbrieven aangekondigde statutenwijzigingen blijft in werkelijkheid binnen de perken van de agenda die betrekking heeft op onder meer de opheffing van de bepalingen inzake discountkantoren en —comités. Bijgevolg kan deze vergadering over dit amendement geldig beraadslagen en beslissen.

3. Overeenkomstig artikel 3 van de organieke wet en artikel 4 van de statuten verstrikt de duur van de Bank op 31 december eerstkomend.

Krachtens de bepalingen van het wetsontwerp zal de wettelijke beperking van de duur van de Bank met ingang van 31 december 1988 worden opgeheven, zelfs indien de wet pas begin volgend jaar in het Belgisch Staatsblad zou worden gepubliceerd.

Het voortbestaan van de Bank kan dus worden verzekerd door de beperkte duur van de Bank, bepaald in artikel 4 van de statuten, op te heffen. Aldus wordt de Bank voor onbepaalde termijn verlengd, overeenkomstig artikel 102 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.

Ingevolge de opheffing van de wettelijke en statutaire termijn dienen in artikel 5 van de statuten lid 2 en lid 3 eveneens te worden aangepast.

In lid 2 dienen de woorden « voor het verstrijken van de wettelijk gestelde termijn, » te worden opgeheven. In lid 3 dienen de woorden « , hetzij na afloop van de termijn, of voor de termijn, » te worden opgeheven.

Deze twee wijzigingen, die niet uitdrukkelijk in de agenda zijn aangekondigd, en die door de Regentenraad bij wijze van amendement voorgesteld worden, vloeien noodzakelijk voort uit de opheffing van de statutaire duur van de Bank.

4. Artikel 19 betreft specifieke statutaire bepalingen waarvoor geen overeenstemmende wettelijke bepalingen gelden.

De vergadering wordt voorgesteld de maximumlooptijd van 120 dagen, die geldt voor het door de Bank verdisconteerbaar handelspapier, te vervangen door de vereiste dat dit op korte termijn betaalbaar is. Dezelfde looptijdvereiste geldt voortaan eveneens voor handelspapier dat de Bank ingevolge aankoopverrichtingen in portefeuille neemt.

Aldus wordt de looptijd voor kredietoperaties met handelspapier meer in overeenstemming gebracht met de wettelijke en statutaire vereisten inzake looptijd voor de voorschotten in rekening-courant, de beleningen op onderpand van overheidspapier¹ en het overheidspapier dat de Bank in portefeuille kan nemen².

De ontwikkelingen op de geldmarkten zijn immers van dien aard dat de verschillende kredietoperaties meer en meer onderling verwisselbaar worden. Bijgevolg moet de Bank haar regulerende interventies op de geldmarkt kunnen uitvoeren onder gelijke voorwaarden wat de looptijd betreft, ongeacht de juridische aard van de kredietoperatie of de soort van door de Bank ingevolge de kredietoperatie verworven activa.

Deze gewijzigde statutaire bepaling doet evenwel niets af aan de liquiditeits-eis betreffende de activa van de Bank. Deze traditionele vereiste, die eertijds door de converteerbaarheid van de biljetten was gerechtvaardigd, blijft noodzakelijk om het monetair beleid snel te kunnen aanpassen aan de zich wijzigende omstandigheden op de geld- en valutamarkten, en aan de economische ontwikkelingen in het algemeen. **De Bank zal er bijgevolg ook in de toekomst op toezien dat haar activa gemakkelijk kunnen worden gemobiliseerd, wat veronderstelt dat haar vorderingen alle waarborg bieden dat zij zullen worden gehonoreerd.**

5. De voorgestelde wijzigingen betreffende de artikelen 24, 28 en 29, de opheffing van de artikelen 26, 27 en 30, en de invoering van het nieuwe artikel 37bis, vormen een coherent geheel en zijn het gevolg van de wijziging van het

¹ Overeenkomstig art. 17-8° van de statuten (art. 11-8° van de organieke wet) bestaan de verrichtingen van de Bank in : « Het toekennen van voorschotten in rekening-courant, en van kortlopende beleningen op onderpand... »

² Overeenkomstig art. 17-3° van de statuten (art. 11-3° van de organieke wet) bestaan de verrichtingen van de Bank in : « Het disconteren, aankopen en overdragen van effecten op korte of halflange termijn, uitgegeven of gewaarborgd door de Belgische Staat of door de Luxemburgse Staat, of uitgegeven door lichamen waarvan de verbintenissen door de Belgische Staat of door de Luxemburgse Staat worden gewaarborgd ».

monetair statuut, die voortvloeit uit het tweede amendement op de statuten van het Internationaal Monetair Fonds.

Al deze wijzigingen zijn bedoeld om onze statuten aan te passen aan de wijzigingen die heel binnenkort zullen worden aangebracht aan de organieke wet van de Nationale Bank van België.

Zoals U weet, is een van de fundamentele onderdelen van de hervorming, die in 1978 door het tweede amendement op de statuten van het Internationaal Monetair Fonds tot stand werd gebracht, de afschaffing van de centrale plaats die het goud tot dan toe in het internationaal monetair stelsel had ingenomen. Ingevolge deze wijziging is het voor ons land, als lid van het I.M.F., verboden om nog langer de externe waarde van de munt in goud of in goud converteerbare valuta's uit te drukken.

Deze wijziging in de rol van het goud heeft in de wetteksten geleid tot de opheffing van de « metalieke » opvatting van het geldstelsel en tot een formele wijziging van het juridisch statuut van de biljetten van de Nationale Bank van België, die niet langer tegen edel metaal betaalbare vorderingen aan toonder zijn. Het moet gezegd dat deze wijzigingen in de praktijk reeds lang werden toegepast en, in belangrijke mate, ook reeds een juridische verworvenheid waren ingevolge de voorrang van het internationale recht op de interne rechtsregels.

Het zijn deze wijzigingen in het monetair statuut van de Belgische frank in het algemeen, en in het juridisch statuut van de bankbiljetten in het bijzonder, die ten grondslag liggen aan :

- de nieuwe opstelling van artikel 24 van de statuten ;
- de opheffing van artikel 26 ;
- de vervanging van het begrip « terugbetaling » door de notie « vervanging » in de artikelen 28 en 29 van de statuten ;
- en de opheffing van artikel 30 met betrekking tot de verplichting van de Bank om haar zichtverbintenissen, ten belope van ten minste een derde, te dekken door tegoeden in goud of vergelijkbare activa.

De opheffing van artikel 27 met betrekking tot de verplichting voor de Staat om de biljetten van de Bank als betaalmiddel aan te nemen, is een gevolg van het feit dat, na goedkeuring van het wetsontwerp, de status van de bankbiljetten als wettig betaalmiddel niet meer is opgenomen in de organieke wet van de Bank, maar in de wettelijke bepalingen betreffende het monetair statuut, *stricto sensu*.

Een van de belangrijkste nieuwe bepalingen op de agenda is ongetwijfeld artikel 37bis van de statuten met betrekking tot de goudvoorraad van de Bank.

In een monetair stelsel dat steunt op nationale valuta's die in goud converteerbaar zijn of waarvan de externe waarde wordt bepaald in verhouding tot het goud, was de goudprijs, uitgedrukt in de nationale munteenheid, constant. De goudprijs werd enkel gewijzigd naar aanleiding van een bij wet doorgevoerde devaluatie of revaluatie.

In een dergelijk stelsel gaven de goudtransacties van de centrale bank geen aanleiding tot realisatie van meer- of minderwaarden, behoudens een zeer kleine marge die in de economische handboeken bekend staat als het verschil tussen het goudinvoer- en het gouduitvoerpunt.

Enkel een devaluatie gaf, voor de centrale bank, aanleiding tot een boekhoudkundige meerwaarde op goud.

Bij een devaluatie van de Belgische frank heeft de Belgische wetgever in het verleden echter steeds bepaald dat de hieruit voor de Bank voortvloeiende meerwaarde op haar goudvoorraad de Staat toekwam. Het bedrag ervan werd door de Bank daadwerkelijk in de Schatkist gestort¹.

In ons land heerste bijgevolg een wetgevende gewoonte volgens welke meerwaarden op de goudvoorraad van de Bank de Staat toekomen.

Het verdwijnen van een op goudpariteiten gestoeld internationaal monetair stelsel heeft ertoe geleid dat de prijs van het goud, zoals die van een koopwaar, is gaan schommelen afhankelijk van de marktomstandigheden. Een aangepaste wettelijke regeling voor de door de Bank bij goudtransacties gerealiseerde waardeverschillen was derhalve noodzakelijk. Zij is vervat in artikel 14 van het wetsontwerp en zij wordt volledig overgenomen in het nieuwe artikel 37bis van de statuten.

Deze regeling steunt op de volgende beginselen :

a) de Nationale Bank van België is en blijft de eigenaar (in de juridische betekenis van dit begrip) van de externe reserves van het land, en heeft de opdracht deze reserves te beheren.

b) de goudvoorraad is een volwaardig bestanddeel van de externe reserves van het land, die de Bank op actieve wijze moet kunnen beheren en, onder meer, moet kunnen arbitrageren tegen andere reservebestanddelen.

c) het verzekeren van de externe liquiditeit van het land met inachtneming van de internationale verplichtingen die het land heeft aangegaan (onder meer inzake het vrije betaling- en kapitaalverkeer) vereist dat de Bank over voldoende externe reserves beschikt. De meerwaarde die de Bank bij arbitragetransacties van goud tegen deviezen zou realiseren, zal bijgevolg geen aanleiding mogen geven tot vermogensoverdrachten ten laste van de Bank of tot een vermindering van de totale waarde van haar externe reserves. Bijgevolg wordt bepaald dat de gerealiseerde meerwaarde op een onbeschikbare reserverekening geboekt blijft.

¹ Wij vermelden hier artikel 2, laatste lid, van het volmachtenbesluit van 25 oktober 1926 betreffende de muntstabilisatie; artikel 5 van de muntwet van 30 maart 1935; artikel 8 van de besluitwet nr 5 van 1 mei 1944 waarbij de Koning gemachtigd wordt tot het bepalen van de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud, enz.; artikel 3, lit. a, van de wet van 28 juli 1948 betreffende de sanering van de balans van de Nationale Bank van België en artikel 1 van de wet van 10 augustus 1950 houdende toekenning aan de Staat van het provenu der herschatting van de goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België.

Op dit beginsel wordt, overeenkomstig het wetsontwerp, een beperkte afwijking ingevoerd. De meerwaarde die wordt gerealiseerd op goudoverdrachten, inzonderheid voor de uitgifte van verzamelaarsmunten of herdenkingsmunten, wordt aan de Staat toegekend. Deze overdrachten worden evenwel bij wet beperkt tot 2,75 % van het gewicht van het goud dat op 1 januari 1987 in de activa van de Bank voorkwam.

d) de netto-inkomsten die de Bank verwerft uit de belegging van de gerealiseerde meerwaarde op goud in rentedragende activa, komen de Staat toe.

Deze activa worden door de Bank verworven zonder direct verband met haar activiteit inzake uitgifte van bankbiljetten. Er is bijgevolg geen voldoende reden om op deze meerwaarde-activa de forfaitaire inkomstenregel toe te passen krachtens welke de Bank, teneinde haar administratiekosten en risico's te dekken en een behoorlijke vergoeding van het kapitaal te verzekeren, jaarlijks, ten belope van 3 %, de renteontvangsten mag behouden uit de activa die de tegenwaarde vormen van de biljetten in omloop en van de conventioneel bij de Bank aangehouden gelddeposito's.

De toekenning, aan de Staat, van de netto-inkomsten uit de externe reservebestanddelen verworven ten gevolge van wederbelegging van gerealiseerde meerwaarden op goud mocht geen afbreuk doen aan de eenheid van beheer van de externe reserves. De aldus verworven activa zullen niet worden onderscheiden van overige activa van de Bank en de af te stane inkomsten zullen worden berekend op grond van een gemiddeld rendement. Een en ander zal nader worden bepaald in de, krachtens artikel 37bis, lid 5, met de Staat te sluiten overeenkomsten.

e) Het behoud van de gerealiseerde meerwaarde op goud, als onderdeel van de externe reserves van het land, houdt niet in dat de Bank, en, ingeval zij wordt vereffend, haar aandeelhouders er de economische rechthebbenden van zouden worden.

Het eigendomsrecht van de Bank ten aanzien van haar activa in goud kan inderdaad worden beschouwd als zijnde van fiduciaire aard, en dient te worden uitgeoefend in overeenstemming met de economische belangen van het land.

Ingeval de Bank wordt vereffend komt het saldo van de reserverekening der gerealiseerde meerwaarde op goud de Staat toe, tenzij uiteraard de wetgever er een andere bestemming aan zou geven.

Het zijn deze vijf beginselen die worden geformuleerd in het nieuwe artikel 20bis van de organieke wet, en in artikel 37bis van de statuten.

Ingevolge een door de Senaat aangenomen amendement werden in het eerste lid van het betrokken artikel de woorden « waarvan de kenmerken door de Koning werden bepaald » geschrapt en werd een zesde lid toegevoegd. Het laatste lid bepaalt uitdrukkelijk dat het saldo van de goudmeerwaarderekening, bij vereffening van de Bank, aan de Staat toekomt. Door dit amendement goed te keuren wou de Senaat de doelstelling die de Regering nastreefde met het toekennen, in lid 1, van machten aan de Koning, juridisch alleen maar beter formuleren.

De Regentenraad stelt bijgevolg eenzelfde amendement voor op het op de agenda vermelde voorstel van een nieuw artikel 37bis van de statuten.

✱

Dat zijn, Dames en Heren, de belangrijkste motieven van de statutenwijziging die de Regentenraad van de Bank aan deze algemene vergadering voorlegt.

In de loop van mijn uiteenzetting heb ik er meermaals op gewezen dat de voorgestelde wijzigingen in de statuten overeenstemmen met identieke wijzigingen die, ingevolge een wetsontwerp, zeer binnenkort in de organieke wet van de Bank zullen worden aangebracht.

De vertraging die de behandeling van dit wetsontwerp heeft opgelopen, ten gevolge van de regeringscrisis en de nabijheid van de vervalddag van 31 december 1988 hebben de Regentenraad ertoe aangezet met de bijeenroeping van deze vergadering niet te wachten tot na de afkondiging van de wet tot wijziging van de organieke bepalingen van de Bank.

Zoals ik heb aangekondigd bij de aanvang van mijn uiteenzetting zullen de wijzigingen waartoe deze vergadering zal besluiten teneinde de statuten in overeenstemming te brengen met onze nieuwe organieke wet, pas van kracht mogen worden na de inwerkingtreding van dezelfde wijzigingen in de overeenstemmende wettelijke bepalingen. Overeenkomstig de bepalingen van het wetsontwerp zal dat op 31 december 1988 zijn, wat de opheffing van de beperkte duur van de Bank betreft, en tien dagen na de bekendmaking van de wet in het Belgisch Staatsblad voor de overige wijzigingen. De verplichting voor de Bank om op haar biljetten vermeldingen in het Duits aan te brengen, geldt niet voor de modellen van bankbiljetten die de Bank uitgeeft op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet.

Op de laatste bladzijde van het document dat U bij de aanvang van de vergadering heeft ontvangen is de bepaling betreffende de vankrachtwording van de beslissing van de vergadering weergegeven zoals zij in de notulen zal worden opgenomen.

De wijzigingen in de organieke wet van de Bank zijn door de Regering in nauw overleg met de Bank voorbereid en uitgewerkt. Het gaat om een evenwichtig geheel, waarover in het Parlement een algemene consensus bestaat, over de ideologische tegenstellingen heen. Het betreft geen grondige herziening. De Regering is immers van oordeel dat de Nationale Bank van België op bevredigende wijze werkt en dat haar organisatie geen dringende herziening vereist. Bovendien verwacht de Regering dat de vooruitgang van de Economische en Monetaire Unie in de schoot van de Europese Gemeenschap, in een hopelijk nabije toekomst, een gedachtenwisseling noodzakelijk zal maken inzake de structuur, de bevoegdheden en de verrichtingen van de nationale centrale banken.

De Regentenraad en het Directiecomité van de Bank zijn van oordeel dat de nieuwe regeling de omvang van de taken van de Bank, en de autonomie die zij bij de uitvoering ervan geniet, onaangetast laat, en bevestigt.

De inkomsten waarover de Bank ook in de toekomst zal kunnen beschikken om haar administratiekosten te dragen, haar risico's te dekken en een behoorlijke vergoeding van haar kapitaal te waarborgen, worden in geen enkel opzicht verminderd.

De rechtmatige belangen van de particuliere aandeelhouders van de Bank worden volkomen geëerbiedigd.

Ik hoop U overtuigd te hebben van de draagkracht van de beslissingen waarover U verzocht wordt te stemmen. Het noodzakelijk betrekken van de openbare overheid en de particuliere aandeelhouders in het beslissingsproces omtrent een wijziging in het statuut van de Nationale Bank van België vormt een eigen kenmerk van onze Instelling. Ik hoop ten zeerste dat, met het oog op de toekomst van de Bank, thans, net als in het verleden, een gemeenschappelijk standpunt wordt bereikt tussen de wetgever en de algemene vergadering van de Bank. Het is in die geest dat ik U dan ook vraag de wijzigingen in de statuten goed te keuren.